

Raadsinformatiebrief

<i>Aan</i>	Raad
<i>Portefeuillehouder</i>	Christel van Neerven en Peter van Dijk
<i>Onderwerp</i>	Meerjarenonderhoudsplannen, Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, vervangingsinvesteringen en Formatieplan
<i>Datum</i>	4 oktober 2022

Kennisnemen van

de stand van zaken van de Meerjarenonderhoudsplannen (hierna: MJOP's), het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (hierna: IHP), vervangingsinvesteringen en Formatieplan. Deze plannen zijn nog niet vastgesteld maar hebben wel -na besluitvorming door de raad - een financiële vertaling nodig in de meerjarenbegroting. Deze financiële consequenties zijn niet in de begroting 2023 of meerjarenraming opgenomen omdat op het moment van opstellen van de begroting de plannen nog niet ver genoeg af waren.

Inleiding

De opdracht om de MJOP's en andere plannen op te stellen is gegeven door de raad in februari 2022. De aanleiding daarvoor is het proces van strategische heroriëntatie dat de raad in juni 2021 in gang heeft gezet. Op dat moment was het financiële lange termijn perspectief ook al somber. Bezuinigingen leken op termijn noodzakelijk maar de raad wilde niet langer ad hoc bezuinigen. De vraag die zij zichzelf daarom stelde, was wat voor gemeente kan Goirle in 2040 zijn? Om die vraag te beantwoorden heeft de raad in november 2021 een beeldvormende bijeenkomst gehouden. De conclusie van die bijeenkomst was dat de raad nog niet voldoende kennis had.

Wat onder andere ontbrak was informatie over onze (financiële) uitgangspositie. Zolang wij geen goed inzicht hebben in de verplichtingen die nog op ons afkomen die structureel doorwerken, is het lastig om te beoordelen wat ons ambitieniveau kan zijn. We weten dat we in financiële onzekerheid moeten besturen maar de marges moesten wel duidelijker worden voor onderwerpen die onze lasten zullen verhogen de komende jaren.

Informatie

1. Bestuursakkoord Goirle sterk en in balans

In het Bestuursakkoord staat in het hoofdstuk Strategische heroriëntatie dat het college opdracht krijgt om het financiële beeld te completeren voor een integrale afweging. Op het moment van opstellen van het Bestuursakkoord liep er nog een aantal onderzoeken. De verwachting was dat de eerste resultaten kort voor of na de zomervakantie bekend zouden zijn.

Met deze RIB willen wij u over die eerste resultaten informeren. Wij merken met nadruk op dat wij nog geen besluiten hebben genomen. In het Bestuursakkoord staat ook dat uw raad het belangrijk vindt om juist in dit stadium al informatie te geven. Het lijkt ons goed dat u onderstaande cijfers kent wanneer u zich voorbereidt op de besluitvorming over de begroting 2023.

2. Concept-cijfers

De cijfers zijn dus niet in beton gegoten. Ze schetsen echter wel op hoofdlijnen een beeld van wat u kunt verwachten, wanneer uw raad de komende tijd alle plannen onverkort vaststelt. Bij de berekening van de cijfers zijn wij uitgegaan van de zwartste scenario's. Het gaat om plannen die nog niet zijn vastgesteld. Dat biedt dus nog mogelijkheden om bij te sturen en dat zullen wij ook zeker gaan doen. Wij willen immers én onze ambities realiseren én een financieel gezonde gemeente blijven. Op grond van de concept-plannen ziet ons perspectief er als volgt uit:

Exploitatiesaldo (bedragen in €)	2023	2024	2025	2026
Structureel exploitatiesaldo (Bron: begroting 2023)	2.165.000	2.521.000	3.957.000	1.027.000
Onderhouds- en overige kosten	1.561.000	1.760.000	3.280.000	1.944.000
Rente en afschrijving van (vervangings)investeringen	25.000	442.000	951.000	2.422.000
Nog te kwantificeren ambities bestuursakkoord	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Prognose exploitatiesaldo (incl. nog te besluiten onderwerpen)	579.000	319.000	-274.000	-3.339.000

Kanttekeningen bij deze prognose:

- De prognose in de tabel geeft inzicht tot en met 2026. In de conceptplanvorming zijn ook ná dat jaar nog investeringen voorzien in onderwijshuisvesting en gebouwen, waardoor de structurele lasten ná 2026 nog eens met 6 ton extra toenemen.
- In deze prognose is geen rekening gehouden met de strategische keuzes door uw raad naar aanleiding van de werkconferentie over de strategische heroriëntatie.
- Verder ziet u dat wij de kostenraming van de ambities uit het Bestuursakkoord nog pm hebben staan. Wij weten dat bijvoorbeeld voor de verplaatsing van de sportparken of de aanleg van de geluidswal ook aanzienlijke bedragen nodig zullen zijn. Wij hebben daar nu nog geen plannen onder liggen. Om die reden zijn voor de volledigheid de ambities uit het Bestuursakkoord wel hierboven genoemd maar zonder bedragen.
- Ook is in het geprognoseerde saldo van 2026 de besparing op uitgaven van 2 miljoen euro nog niet verwerkt vanwege het ontbreken van een concreet plan. Ook voor de periode na 2026 staat er overigens in ons Bestuursakkoord dat wij nog eens 2 miljoen aan bezuinigingen moeten gaan voorbereiden.
- Tot slot dreigt vanaf 2026 nog de herverdeling van het gemeentefonds voor een extra aanvullend nadeel oplopend tot 2,7 miljoen euro per jaar.

Consequenties begroting 2023 en volgende jaren

U heeft recent de programmabegroting 2023 ontvangen. Daarin leest u voor de komende jaren 'zwarte' cijfers, maar ook de kanttekening dat de verwachting is dat ná deze bestuursperiode de cijfers in het rood gaan, o.a. vanwege dreigende forse terugval van onze belangrijkste inkomstenbron. Onverkort inpassen van alle in deze RIB benoemde onderwerpen in de begroting zou betekenen dat wij al in de huidige bestuursperiode in de rode cijfers belanden.

Naast het effect op het exploitatieresultaat hebben de doorgerekende investeringen uit deze bestuursperiode en ook daarna nog een andere impact op onze financiële gezondheid. Ze betekenen een aanzienlijke verslechtering van de totale gemeentelijke schuldenlast en de mate waarin we aan onze toekomstige financiële verplichtingen kunnen voldoen.

Met de Septembercirculaire maakte het Rijk recent bekend dat zij gemeenten 1 miljard euro extra algemene uitkering ter beschikking te stelt om voor de huidige bestuursperiode een meer stabiele inkomstenstroom te bieden. De financiële consequenties daarvan voor Goirle hebben we grofweg in beeld en delen we binnenkort via een RIB met de raad. We verwachten een voordelig effect van bijna 1 miljoen euro in 2026 waardoor het hier gepresenteerde resultaat voor 2026 1 miljoen euro minder nadelig lijkt te worden als verwacht. Wel zal het resultaat fors nadelig blijven, waarbij ook de waarschuwing overeind blijft dat de herverdeling gemeentefonds ná 2026 nog een aanvullend nadeel van 2.7 miljoen euro kan betekenen.

3. Toelichting concept-cijfers

De gepresenteerde bedragen richten zich op de komende 4 jaar voor onderhouds- en overige kosten en rente en afschrijvingen voor (vervangings)investeringen voor een aantal onderwerpen. We lichten de onderwerpen toe onder de tabel.

Nog te besluiten onderwerpen (bedragen in €)	2023	2024	2025	2026
Meerjaren onderhoudsplan:				
a. Openbare ruimte	21.000	66.000	113.000	154.000
b. Onderwijshuisvesting		117.342	321.000	1.769.600
c. Sport	811.000	1.047.000	1.957.000	614.000
Vervangingsinvesteringen:				
d. Gemeentelijke gebouwen		195.000	298.000	293.000
d. Diverse vervangingen	4.000	27.000	42.000	35.000
Overige:				
e. Formatieplan	750.000	750.000	1.500.000	1.500.000
Totaal extra lasten niet in de begroting	1.586.000	2.202.000	4.231.000	4.366.000

A. Openbare ruimte

Ons huidige Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) is verouderd en moet vernieuwd worden. De procesbegeleiding en uitwerking laten we door een externe deskundige uitvoeren. Daarbij zullen de parameters tegen het licht worden gehouden, waaronder het areaalacres, wat uitgaat van onderhoud aan groen en wegen, zoals dat enkele jaren geleden aan de orde was. Inmiddels is er op het gebied van onderhoud veel veranderd (duurzaamheid, biodiversiteit).

Groen

Op basis van in 2021 vastgestelde Programma Groen bereiden we momenteel een uitvoeringsplan met financiële consequenties voor. Daarin houden we ook rekening met groeiplaatsverbetering als klimaat-adaptieve maatregel. Daarnaast wijzigen we de begrotingssystematiek door aparte budgetten voor groen op te nemen. We hebben nu inzichtelijk gemaakt wat structureel voor groenvoorzieningen nodig is, en wat nodig is om de achterstand weg te werken.

Openbare verlichting

Op basis van het huidige beleid ligt er een conceptplan met scenario's nagenoeg gereed voor besluitvorming. Het voor te stellen scenario kan binnen de huidige budgetten worden uitgevoerd. Daarmee blijven we binnen de gestelde beleidsmatige en financiële kaders. Omdat recentelijk duidelijk werd dat een bepaald type lamp niet meer geproduceerd wordt, is in de begroting 2023 hiervoor een extra bedrag opgenomen. Ook in 2024 is daarvoor extra budget nodig, dit verwerken we nog in het conceptplan. Indien gekozen wordt voor een ander scenario (beleidsintensivering) is extra budget nodig.

Civiele kunstwerken (bruggen etc.)

De wegbeheerder brengt dit jaar in beeld welke civiele kunstwerken we in bezit hebben. Vervolgens zetten we een opdracht uit om de onderhoudsstaat te inventariseren en om een plan te maken hoe we de komende jaren invulling kunnen geven aan het onderhoud. Daarbij brengen we ook in beeld welke vervangingsinvesteringen we daarbij moeten doen. Na vaststelling van het plan door de raad verwerken we de financiële consequenties in onze meerjarenraming. De bedragen zijn nu nog niet in te schatten. Veiligheid is het uitgangspunt.

Speelruimte

De nota Speelruimte uit 2013 vormt op dit moment de basis voor de in de begroting en meerjarenramingen opgenomen beheer- en onderhoudskosten. Deze nota (en de begroting) voorziet niet in vervanging van toestellen. Op dit moment nemen we daarvoor ad hoc middelen op in de P&C cyclus, indien vervanging noodzakelijk wordt. In 2023 actualiseren we het speelbeleid, afgestemd op het nog op te stellen plan voor IBOR.

Onderwijshuisvesting

Op basis van een eerste doorrekening van het IHP Onderwijshuisvesting worden momenteel scenario's voorbereid. Daarvoor is het belangrijk dat de beleidsuitgangspunten helder worden, met bijbehorende tijdslijn en planning. Intussen voeren we met OMO overleg over het Mill Hill college. Naast een forse impact op het exploitatiesaldo heeft (externe) financiering van het IHP ook een grote impact op onze schuldquote. Het is de grootste investering van onze gemeente sinds jaren, en voor jaren. De voorlopige berekening is gebaseerd op de huidige prijzen en op dit moment berekende risico's.

B. Sport

Op basis van het huidige beleid is er een concept MJOP Sport opgesteld. Daarin zijn, naast (vervangings)investeringen ook onderhoudskosten voor de komende jaren opgenomen. Voor 2023 is continuïteit in sportbeoefening geborgd door middel van het opnemen van noodzakelijke investeringen in de begroting 2023.

Gebouwen

De komende jaren moeten we rekening houden met vervanging van inrichting, inventaris en installaties in o.a. het cultureel centrum Jan van Besouw, het gemeentehuis en de bibliotheek. In het in 2021 vastgestelde gebouwenbeheerplan gemeente Goirle 2021-2030 zijn de beheer- en onderhoudsbudgetten voor de komende jaren opgenomen. Op basis daarvan zijn deze reeds verwerkt in de meerjarenraming. Met vervangingsinvesteringen hield dit plan, en daarmee onze begroting, geen rekening. De consequenties zijn nu wel inzichtelijk gemaakt.

E. Formatieplan

Om invulling te kunnen geven aan alle opgaven, ambities en taken is voldoende en passende formatie nodig. In de begroting 2023 is voor de duur van 2 jaar een tijdelijke impuls aan personeelsbudget opgenomen om voortgang op noodzakelijke werkzaamheden te kunnen blijven borgen. Of daarmee voldoende capaciteit en kennis kan worden verkregen om ook in het beoogde tempo aan opgaven en ambities te kunnen werken moet nog worden gezien. Zodra het Uitvoeringsprogramma bekend is wordt het formatieplan 2023 aan het college aangeboden en worden de consequenties daarvan duidelijk. Op basis van het concept formatieplan 2023 ligt er een aanvullende structurele formatiebehoefte. Pas nadat de raad zijn keuzes en prioriteiten uit de strategische heroriëntatie heeft bepaald, wordt de benodigde formatie opnieuw herijkt.

4. Dilemma

Voor alle plannen die wij hierboven hebben beschreven, is besluitvorming van de raad nodig. Wij willen u deze plannen echter pas voorleggen wanneer u een integraal beeld heeft van de consequenties omdat de financiële impact enorm is. Daarom is het ook verstandig om eerst uw werkconferentie over de strategische heroriëntatie af te wachten omdat daar de vraag beantwoord moet worden wat voor dorp Goirle in 2040 kan zijn. Terug redenerend daarvan kunnen wij dan beter besluiten over investeringen en bezuinigingen nu.

Het enige plan waarvoor wij overwegen om af te wijken van bovenstaande lijn, is het IHP. Wij gaan binnenkort in het college het concept-IHP bespreken. De reden daarvoor is dat wij met het OMO in onderhandeling moeten gaan over al dan niet gehele of gedeeltelijke nieuwbouw van het Mill Hill College. Daarvoor hebben wij een kader nodig van uw raad. Wij hebben de onderhandelingen lang uitgesteld maar dat nog langer uitstellen getuigt niet van behoorlijk bestuur. Ook zien wij in de oplopende prijzen een groot risico dat de kosten nog hoger gaan uitvallen wanneer wij langer wachten.

Nu dat wij uw raad wel al een eerste integrale schets kunnen geven van de financiële impact via deze raadsinformatiebrief, zou het mogelijk toch verantwoord en noodzakelijk kunnen zijn om uw raad te vragen om voorstel te doen tot vaststellen van het IHP. Wij merken op dat wij natuurlijk vervolgens in de onderhandelingen er alles aan doen om tot een zo goed mogelijke verdeling van de kosten te komen. Ook zijn wij op dit moment al bezig om met het Ministerie van Onderwijs te zoeken naar aanvullende middelen. Nadere informatie treft u aan in het raadsvoorstel IHP. En tot slot is het ook goed om te vermelden dat het vaststellen van het IHP **niet** gelijk staat aan het besluit om daadwerkelijk in te stemmen met de nieuwbouwplannen. Dat besluit komt pas later wanneer alle bovengenoemde stappen zijn gezet.

Vervolg

Omdat nog niet alle planvorming gereed is voor besluitvorming, is het op dit moment voor college en raad nog niet mogelijk om een integrale afweging te maken die past bij de nog te maken strategische keuze. Het vaststellen en uitvoeren van alle plannen en investeringen en daarmee onverkort verzwaren van de structurele financiële last kunnen we weliswaar de komende 2 jaar nog betalen, maar daarna niet meer. Voor sommige onderwerpen, met name bij het doen van (vervangings)investeringen, is een eenmaal genomen besluit onomkeerbaar. Ook staat zo'n besluit haaks op de ambitie uit het bestuursakkoord om de komende jaren de uitgaven met tweemaal twee miljoen euro te verlagen om financieel gezond te blijven.

De komende maanden zullen wij de planvorming voor de genoemde onderwerpen verder voorbereiden voor besluitvorming, zodanig dat u alle informatie tot uw beschikking heeft op de werkconferentie van de raad in het eerste kwartaal 2023. Tot die tijd wachten wij met het aanbieden van voorstellen met grote, financiële consequenties die onze lasten structureel verhogen met uitzondering van het IHP. Dat doen we omdat de koers die uw raad naar aanleiding van de werkconferentie gaat kiezen, mogelijk leidt tot herziening van beleid en andere keuzes. Wij vinden het daarom onverstandig om nu besluiten te nemen en daarmee verwachtingen te wekken die na een half jaar weer terug gedraaid moeten worden.

De uitkomsten van de werkconferentie van de raad in het eerste kwartaal 2023 verwerken we in de Perspectiefnota 2024. Ook schetsen we daarbij de eerste contouren om onze uitgaven te verlagen, zodat inwoners tijdig op de hoogte zijn van de voornemens van de raad.

Bladnummer

6

Datum

4 oktober 2022

In deze raadsinformatiebrief geven wij u inzicht in de voorlopige cijfers die bij een diversiteit aan onderwerpen horen, zodat u dit kunt betrekken bij uw besluitvorming over de begroting 2023. Voor 2023 zijn de beoogde (noodzakelijke) activiteiten en bijbehorende investeringen en budgetten geborgd en opgenomen in de programmabegroting. Daarom is het ook mogelijk om bijvoorbeeld wel vervangingsinvesteringen te doen op het sportparken omdat die in 2023 noodzakelijk zijn om het sporten te laten doorgaan. Het meerjarenperspectief kan en zal echter worden herijkt, nadat de raad haar strategische keuzes heeft gemaakt.

Communicatie

Wij zullen belanghebbenden informeren over het proces zoals wij dat hierboven beschreven hebben.

Bijlagen

Geen